

**ЗАСОБИ
МАСОВОГО
УРАЖЕННЯ**

ПОЗНАЧЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ РЕЧОВИН

РАДІАЦІЯ

ПОЗНАЧЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ РЕЧОВИН

**БІОЛОГІЧНА НЕБЕЗПЕКА
(ІНФЕКЦІЙНІ РЕЧОВИНИ)**

ПОЗНАЧЕННЯ НЕБЕЗПЕЧНИХ РЕЧОВИН

ОТРУЙНІ РЕЧОВИНИ

ХІМІЧНА ЗБРОЯ - вид зброї масового ураження, дія ґрунтується на використанні бойових токсичних хімічних речовин

БОЙОВІ ОТРУЙНІ РЕЧОВИНИ НЕРОВО-ПАРАЛІТИЧНОЇ ДІЇ
(зарин, зоман, Vx)

БОЙОВІ ОТРУЙНІ РЕЧОВИНИ ШКІРНОНАРИВНОЇ ДІЇ (іприт та люїзит)

БОЙОВІ ОТРУЙНІ РЕЧОВИНИ ЗАГАЛЬНООТРУЙНОЇ ДІЇ
(синильна кислота (АС) та хлорціан (СК))

БОЙОВІ ОТРУЙНІ РЕЧОВИНИ ЗАДУШЛИВОЇ ДІЇ (Фосген – безбарвний газ, тяжчий за повітря, із запахом, що нагадує запах прілого сіна або гнилих фруктів)

БОЙОВІ ОТРУЙНІ РЕЧОВИНИ ПОДРАЗНЮВАЛЬНОЇ ДІЇ
(адамсит (ДМ), хлорацетофенон (CN), CS (Ci-Ec) та CR (Ci-Ap))

ПСИХОТОМІМЕТИЧНІ БОЙОВІ ОТРУЙНІ РЕЧОВИНИ
(BZ Бі-Зет), діетиламід лізергінової кислоти (ДЛК)

ОСНОВНІ ЗАСОБИ ДОСТАВКИ БОР ДО МІСЦЯ ПРИЗНАЧЕННЯ

авіаційні хімічні бомби й касети

артилерійські хімічні снаряди та міни, хімічні фугаси, термічні й механічні генератори аерозолів,

шашки, гранати і патрони, які зберігаються в спеціально обладнаних сховищах під особливим контролем;

бінарні хімічні боєприпаси та прилади

(складаються з двох малотоксичних сполук (компонентів), вміщених у снаряд, бомбу чи ємність приладу і зберігаються ізольовано один від одного. Змішування компонентів та реакція між ними досягаються після пострілу снаряду, скидання бомб та руйнування роздільної перегородки або штучного перемішування за допомогою спеціальних пристроїв. На озброєнні є бінарні боєприпаси із зарином-2 та Vx-2, що містяться в 155 і 203,2 мм артилерійських снарядах та авіаційних бомбах із Vx-2 типу «Біг-Ай».

БОЙОВІ ВЛАСТИВОСТІ ХІМІЧНОЇ ЗБРОЇ

висока токсичність ОР та токсинів, що спричиняє тяжкі та смертельні ураження

здатність ОР і токсинів проникати у приміщення, споруди, сховища та вражати в них усе живе

тривала уражаюча дія, оскільки можуть довго зберігати свої якості у повітрі і на місцевості

біохімічний механізм уражаючої дії на живий організм

труднощі з визначенням факту застосування ворогом хімічної зброї та визначення типу отруйних речовин

необхідність використання та проведення комплексу заходів для захисту від ураження та ліквідації наслідків застосування (хімічна розвідка, індивідуальний та колективний захист, санітарна обробка, антидоти тощо)

ДІЇ ПРИ ХІМІЧНІЙ НЕБЕЗПЕЦІ

**увімкнути
телевізор,
радіо для
отримання
вказівок**

**попередити
близьких про
небезпеку та
можливу
евакуацію**

**вимкнути
побутові
прилади, газ,
воду**

**зачинити
(заклеїти) щільно
вікна, двері,
вентиляційні
отвори, димоходи**

ПРИ ЕВАКУАЦІЇ

**одягнутися, щоб
залишилося
якомога менше
відкритої шкіри,
взяти з собою
аптечку**

**використовувати
протигази чи
ватно-марлеві
пов'язки (змочені)**

**покинути
приміщення
сходами**

**покинути зону
ураження,
рухаючись
перпендикулярно
напрямку вітру**

**не бігти, не
торкатися
предметів, не
наступати у калюжі,
не їсти і не пити
нічого**

ЯКЩО НЕМАЄ МОЖЛИВОСТІ ПОКИНУТИ НЕБЕЗПЕЧНУ ЗОНУ

**Зачинити
вікна, без
нагальної
потреби не
відкривати їх**

**Відкриваючи –
завішуйте їх
вологою
тканиною,
періодично
мініайте її**

**Уникати
тривалого
перебування
на повітрі**

**У приміщенні
поставити
ємності з водою
для підвищення
вологості повітря**

**Регулярно
здійснювати
вологе
прибирання**

**Відчувши сторонній
запах, негайно надіти
ЗІЗ, віконні та дверні
отвори ізолювати
вологою тканиною, не
пити нічого**

**Збільшити
споживання рідини
до 2-3 літрів на день
для дорослих.
НЕ вживати газовані
напої**

**Краще пити підсолену
та мінеральну лужну
воду, молочнокислі
напої (мінеральні
напої, киснево-білкові
коктейлі)**

**Якщо є проблеми із
серцево-судинними
захворюваннями,
додатково
проконсультуватись
з лікарем**

ЯК ДІЯТИ У РАЗІ ХІМІЧНОЇ АТАКИ?

важчий за повітря

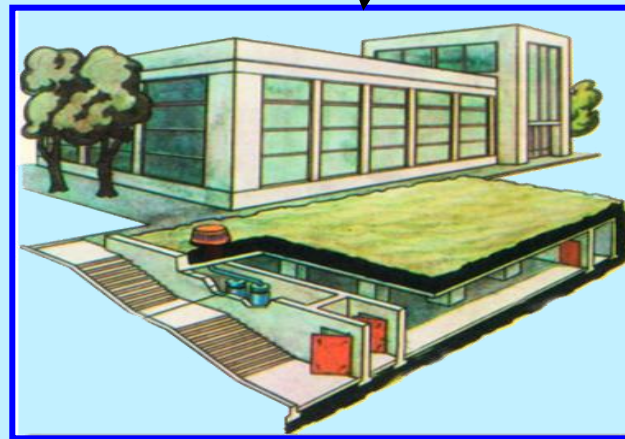
без кольору і запаху,
змішується з водою та їжею

СИМПТОМИ:

виділення з носа, посилене
слиновиділення,
задуха,
звуження зіниць,
нудота;

антидот - **атропін, діазепам**

ОСНОВНІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ

Домедична допомога при ураженні ОР (НХР)

**Захистити органи
дихання**

**Вивести постраждалого
із зони зараження**

Домедична допомога при ураженні ОР (НХР)

Видалити ОР, НХР з відкритих ділянок тіла

Поза зоною зараження зняти з потерпілого одяг та забезпечити рясне пиття

Домедична допомога при ураженні ОР (НХР)

**Дати дихати киснем, за
необхідності зробити
штучне дихання**

**Промити очі та відкриті
ділянки тіла водою**

Домедична допомога при ураженні ОР (НХР)

При попаданні всередину організму визвати блювоту або зробити промивання шлунку

Транспортування потерпілого до медичного закладу

БІОЛОГІЧНА (БАКТЕРІОЛОГІЧНА) ЗБРОЯ

Це боєприпаси, технічні пристрої, прилади із засобами доставки, які комплектують із бактеріальних чи біологічних засобів, призначених для ураження людей, тварин та рослин

Застосовують за допомогою ракет, авіабомб, снарядів, виливних пристроїв та генераторів аерозолів, контейнерів із комахами, тваринами, та інших пристроїв

Такими засобами можуть бути збудники інфекційних хвороб (особливо небезпечних інфекцій) та бактеріальні токсини, суміші декількох видів мікробів чи токсинів (бактерії, віруси, грибки), уражаюча дія яких ґрунтується на використанні інфекційних властивостей біологічних речовин

на європейському театрі воєнних дій можуть використати: чума, натуральна віспа, сибірка, пситакоз, туляремія, бруцельоз, лихоманка Ку, жовта лихоманка тощо, а також рецептури з ботулінічним токсином, який належить до інших біологічних отрут.

ВЛАСТИВОСТІ БІОЛОГІЧНОЇ ЗБРОЇ

**висока
ефективність**

викликає захворювання не тільки в момент її застосування, а й у результаті контакту здорової людини з хворою людиною або зараженими предметами

тривале збереження деяких збудників захворювання в зовнішньому середовищі

наявність прихованого (інкубаційного) періоду його дії, тобто часу з моменту зараження до прояву захворювання (інкубаційний період при чумі — від однієї до трьох діб, при ботулізмі — 12-36 год.);

труднощі з визначенням окремих видів збудників; здатність проникати в негерметизовані приміщення, інженерні споруди й уражати там людей будь-якої пори року

Викликає масові санітарні втрати. Ураження відбувається при вдиханні аерозолів (дрібнодисперсні системи, на їх твердих або рідких частинах адсорбовані хвороботворні мікроорганізми), а також під час надходження в організм збудників або токсинів аліментарним (під час уживання їжі), контактним і трансмісивними шляхами (через комах).

ФОСФОРНІ БОЄПРИПАСИ - тип запальних або димових боєприпасів, споряджених білим фосфором

Авіабомби, артилерійські снаряди, реактивні снаряди, мінометні міни, ручні гранати

Температура горіння до 2760°C, площа може досягати кількох сотень квадратних метрів. Горіння продовжується допоки весь фосфор не вигорить

Дає поєднаний ефект — не лише дим і полум'я, а й психологічний шок. Відстань ураження — до 150 м.

Для лікування поранень потрібно спеціально навчений медичний персонал, який під час роботи теж може отримати фосфорні рани

Рани негайно лікують наносячи розчин бікарбонату, придушення водою, вологою тканиною, вологим брудом ізолюючи її від кисню, доки не можна буде видалити часточки фосфору (військові зазвичай, роблять це за допомогою багнета або ножа, якщо це можливо

РАНИ ВІД БІЛОГО ФОСФОРУ

ЩО РОБИТИ ПРИ РАДІАЦІЙНІЙ АВАРІЇ

**слухати вказівки
влади, ДСНС,
інших установ, які
координуватимуть
на місцях**

**залишатись у
приміщенні або
негайно зайти до
нього, якщо ви
на вулиці**

**зайти в укриття,
підвал або в
середину будівлі**

**забрати
всередину
домашніх тварин**

**закрити всі вікна та
двері в приміщенні,
не підходьте до них
без нагальної
потреби**

**зробити
кількаденний
запас води у
герметичних
ємностях**

**продукти
загорнути у
плівки і покласти
у холодильник
або шафу**

**підготувати
засоби захисту
органів дихання і
шкіри**

**Слідкуйте за повідомленнями від
рятувальників ДСНС, поліції, місцевої влади**

ЯК ДІЯТИ, ЯКЩО НЕОБХІДНО ВИЙТИ З УКРИТТЯ

Виходити лише у разі нагальної потреби

Користуватися респіратором, одягнути плащ та гумові чоботи й рукавички

НЕ роздягатись на вулиці, **НЕ** сідати на землю, **НЕ** купатись у відкритих водоймах. **НЕ** збирати гриби або лісові ягоди

Після повернення додому зняти верхній шар одягу. Робити це обережно, аби не розтрусити радіоактивний пил

Помістити одяг у пластиковий пакет або герметичний контейнер і тримати його подалі від людей і домашніх тварини

Помитися. За можливості прийняти душ з милом, голову помити шампунем

НЕ використовувати фени для волосся (можуть закріпити РР ньому)

НЕ терти і **НЕ** дряпати шкіру, щоб РР не потрапили у відкриті рани

Якщо неможливо прийняти душ, вимити руки, обличчя та відкриті частини тіла з милом під проточною водою

Якщо доступу до води немає, скористатися вологими серветками, вологою тканиною

Звернути особливу увагу на руки, обличчя, протерти повіки, вії, вуха

Одягнути чистий одяг

ЯК БЕЗПЕЧНО ПИТИ ВОДУ

Вживати воду лише з безпечних і перевірених джерел

Чекати повідомлення рятувальників чи влади про безпеку водопровідної води, лише вода в пляшках залишатиметься не забрудненою. Упаковка захищає рідину всередині від РР

Кип'ятіння води не позбавляє від РР. Мати запас води у пляшках чи герметичних контейнерах

Напої у холодильнику теж безпечні для вживання. Вода в унітазі або водонагрівачі не буде містити РР

Водопровідну або колодязну воду можна використовувати для миття себе та упаковок їжі і води. Навіть якщо водопровідна вода забруднена, її можна використовувати для знезараження.

ЯК ПРАВИЛЬНО ЇСТИ

Їжа з герметичних контейнерів (консерви, банки, пляшки, коробки тощо) безпечна для вживання

Можна їсти продукти, які зберігались у холодильнику чи в морозильній камері

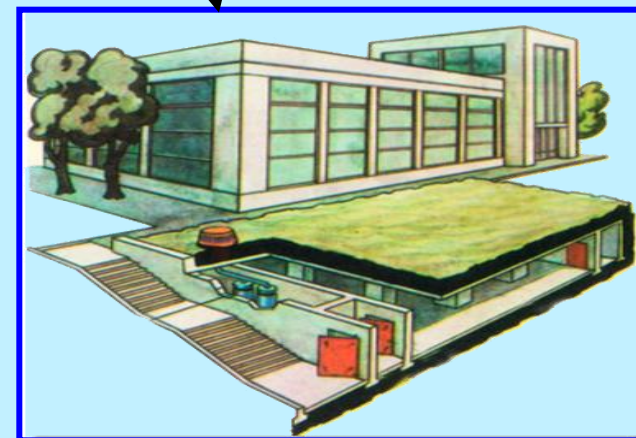
Харчові контейнери перед відкриттям протерти вологою тканиною або чистим рушником

Кухонне приладдя перед використанням протерти вологою тканиною або чистим рушником

Використану тканину чи рушник покласти у поліетиленовий пакет або герметичний контейнер і залишити у недоступному місці, подалі від людей і тварин

ОСНОВНІ СПОСОБИ ЗАХИСТУ ВІД УРАЖЕННЯ РР

ЙОДОПРОФІЛАКТИКА

Населення, яке проживає на території де є загроза забруднення радіоактивним йодом (РІЙ), приймає профілактичну дозу препарату калію йодиду (КІ) тільки після офіційного оповіщення про загрозу викиду та необхідність проведення ЙП

Дозування одноразового прийому калію йодиду дорослим і дітям для захисту щитоподібної залози від накопичення радіоактивного йоду (приймати після їжі один раз на день протягом 8 діб)

Група населення, вік	Дозування в міліграмах КІ
Немовлята (від народження до 1 місяця)	~16
Діти від 1 місяця до 3 років	~32
Діти 3-12 років	62,5
Діти старше 12 років та дорослі до 40 років	125
Вагітні	125

Небезпечно! КАСЕТНІ БОЄПРИПАСИ

- ✘ Це бойові касетні частини ракет
- ✘ Вміст – вибухова речовина та вражаючі елементи (сталеві кульки)
- ✘ Схожі на банки з-під напоїв або пива або автомобільні масляні фільтри

- ✘ Можуть самотійно детонувати протягом 24 годин та більше
- ✘ У разі виявлення

повідомте на номер 101

**Розкажіть про небезпеку сусідам, рідним та близьким
Проводьте з дітьми роз'яснювальні бесіди**

Ознаки, що вказують на належність предмета до вибухових пристроїв:

Наявність підозрілих звуків
(цокання годинника, сигнали через певний проміжок часу)

Характерний запах (гасу, розчинника, пально-мастильних і хімічних матеріалів тощо)

Наявність деталей, що **не відповідають їх прямому призначенню**

Наявність сторонніх підозрілих предметів у дверях, вікнах, дереві, закріплених за допомогою дроту, ниток, важелів, шнурів тощо

Звертайте увагу

на предмети, що схожі на вибухові пристрої:

Ознаки наявності вибухових пристроїв

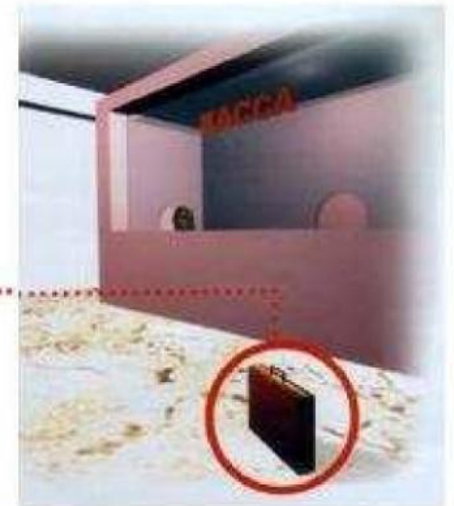
- Припарковані поблизу будинку автомобілі, невідомі мешканцям будинку (авто без господаря) ←

- Наявність у пристрою дротів, невеличкої антени, ізоляційної стрічки
- Звуки, що лунають із пристрою, нагадують хід годинника
- Наявність на знайденому підозрілому предметі джерела постачання енергії (батареї)

- Наявність розтяжки з дроту, мотузки
- Незвичайне розміщення підозрілого предмета
- Специфічний, не притаманний навколишньому середовищу запах
- Наявність речей, у яких не знайдено господаря – сумок, валіз, торб, ящиків, коробок ←

- ВАШІ ДІЇ**
- »» Негайно повідомте чергові служби органів внутрішніх справ, цивільного захисту
  - »» Не підходьте до предмету, не торкайтеся і не пересувайте його, не допускайте до знахідки інших людей
  - »» Не користуйтеся засобами радіозв'язку, мобільними телефонами (вони можуть спровокувати вибух)
  - »» Дочекайтеся прибуття фахівців, вкажіть місце знахідки та повідомте час її виявлення

Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Вінницької області

Якщо ви побачили у публічному місці підозрілий предмет

Не чіпайте залишені без нагляду речі на вулиці та в будь-яких громадських місцях

Відійдіть на безпечну відстань від підозрілого предмета та відведіть інших людей

Позначте та обгородіть предмет

Сфотографуйте предмет

Повідомте екстрені служби 101 та 102

Якщо ви побачили **особу, яка залишила предмет, запам'ятайте** її зовнішність, одяг, автотранспорт та номерні знаки

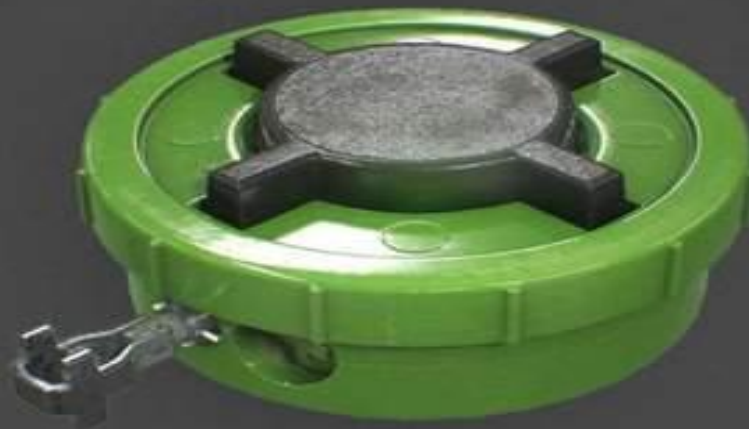

Будьте осторожны!

Окупанти можуть маскувати вибухівку під дитячі іграшки, коробки, портфелі, пакунки, згортки та інші предмети, розкидані у громадських місцях:

Тип вибухового пристрою (підозрілої речі)	Безпечна відстань
Ручна граната	Не менш ніж 200 метрів
Троtilова шашка	Не менш ніж 50 метрів
Банка ємністю 0,33 літра	Не менш ніж 60 метрів
Валіза (кейс)	Не менш ніж 300 метрів
Дорожня валіза	Не менш ніж 400 метрів
Легковий автомобіль	Не менш ніж 600 метрів
Мікроавтобус	Не менш ніж 1000 метрів

— НЕ ЧІПАЙ! —

ПМН-2

- ФУГАСНА ПРОТИПІХОТНА МІНА НАТИСКНОЇ ДІЇ
- КОРПУС ПЛАСТМАСОВИЙ З ДАТЧИКОМ ЦІЛІ У ВИГЛЯДІ ХРЕСТА
- ДІАМЕТР 12 СМ
- СИЛА СПРАЦЮВАННЯ ВІД 5 КГ
- ВСТАНОВЛЮЮТЬСЯ В ҐРУНТАХ АБО НА ПОВЕРХНІ ЗЕМЛІ
- БУВАЮТЬ ЗЕЛЕНОГО ТА КОРИЧНЕВОГО КОЛЬОРІВ

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ, ЗРУШУВАТИ З МІСЦЯ!

— НЕ ЧІПАЙ! —

ПФМ-1 та ПФС-1С

- ФУГАСНА ПРОТИПІХОТНА МІНА НАТИСКНОЇ ДІЇ
- КОРПУС ПЛАСТМАСОВИЙ
- РОЗМІР 11*6*2 см
- СИЛА СПРАЦЮВАННЯ ВІД 5 кг
- МІНА ДИСТАНЦІЙНОГО МІНУВАННЯ
- МІНИ БУВАЮТЬ ЗЕЛЕНОГО ТА КОРИЧНЕВОГО КОЛЬОРІВ
- МАЄ МЕХАНІЗМ САМОЛІКВІДАЦІЇ

ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ, ЗРУШУВАТИ З МІСЦЯ!

**МОЖУТЬ ЗУСТРІЧАТИСЯ У МІСЦЯХ НАНЕСЕННЯ УДАРІВ
З СИСТЕМ ЗАЛПОВОГО ВОГНЮ**

НЕ ЧІПАЙ!

ПТМ-3

- КУМУЛЯТИВНО-ФУГАСНА ПРОТИТАНКОВА МІНА
- КОРПУС МЕТАЛЕВИЙ
- МАЄ ЕЛЕКТРОМАГНІТНИЙ ДАТЧИК ЦІЛІ
- РАДІУС СПРАЦЮВАННЯ НЕ МЕНШЕ 3М!
- МАЄ МЕХАНІЗМ САМОЛКІВІДАЦІЇ

**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ
ПРОВОДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ З МІНОЮ, ПІДХОДИТИ ДО НЕЇ
ТА ВИКОРИСТОВУВАТИ БУДЬ-ЯКІ ЗАСОБИ ЗВ'ЯЗКУ!**

**МОЖУТЬ ЗУСТРІЧАТИСЯ У МІСЦЯХ НАНЕСЕННЯ УДАРІВ
З СИСТЕМ ЗАЛПОВОГО ВОГНЮ**

— НЕ ЧІПАЙ! —

ОЗМ-72

- ОСКОЛКОВА ПРОТИПІХОТНА МІНА КРУГОВОГО УРАЖЕННЯ
- КОРПУС МЕТАЛЕВИЙ
- МАЄ ДАТЧИКИ ЦІЛІ У ВИГЛЯДІ РОЗТЯЖКИ
- ЗУСИЛЛЯ СПРАЦЮВАННЯ 3,5 кг
- МОЖЕ ВСТАНОВЛЮВАТИСЬ В КЕРОВАНОМУ ТА НЕ КЕРОВАНОМУ ВИГЛЯДІ!

**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ
ТА ЗРУШУВАТИ З МІСЦЯ МІНУ, А ТАКОЖ
ПРОВОДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ!**

ПОМ-2

- ОСКОЛКОВА ПРОТИПІХОТНА МІНА КРУГОВОГО УРАЖЕННЯ
- КОРПУС МЕТАЛЕВИЙ
- МАЄ 4 ДАТЧИКА ЦІЛІ (РОЗТЯЖКИ)
- ЗУСИЛЛЯ СПРАЦЮВАННЯ 3,5 кг
- МАЄ МЕХАНІЗМ САМОЛІКВІДАЦІЇ

**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ
ТА ЗРУШУВАТИ З МІСЦЯ МІНУ, А ТАКОЖ
ПРОВОДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ!**

ТМ-62М

- ФУГАСНА ПРОТИТАНКОВА МІНА
- КОРПУС МЕТАЛЕВИЙ
- МАЄ ДАТЧИК ЦІЛІ У ВИГЛЯДІ ДИСКУ
- ЗУСИЛЛЯ СПРАЦЮВАННЯ НА ДАТЧИК ЦІЛІ ВІД 120 кг
- ВСТАНОВЛЮЄТЬСЯ В ҐРУНТИ АБО НА ПОВЕРХНІ ЗЕМЛІ

**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ, ЗРУШУВАТИ
З МІСЦЯ МІНУ ЧЕРЕЗ НАЯВНІСТЬ МІН-ПАСТОК!**

МОН-50

- ОСКОЛКОВА ПРОТИПІХОТНА МІНА НАПРАВЛЕНОЇ ДІЇ
- КОРПУС ПЛАСТМАСОВИЙ
- МАЄ ДАТЧИКИ ЦІЛІ У ВИГЛЯДІ РОЗТЯЖКИ
- ЗУСИЛЛЯ СПРАЦЮВАННЯ 3,5 кг
- МОЖЕ ВСТАНОВЛЮВАТИСЬ В КЕРОВАНОМУ ТА НЕ КЕРОВАНОМУ ВИГЛЯДІ

**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ
ТА ЗРУШУВАТИ З МІСЦЯ МІНУ, А ТАКОЖ
ПРОВОДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ!**

МОН-200

- ОСКОЛКОВА ПРОТИПІХОТНА МІНА
- КОРПУС МЕТАЛЕВИЙ
- МАЄ ДАТЧИКИ ЦІЛІ У ВИГЛЯДІ РОЗТЯЖКИ
- ЗУСИЛЛЯ СПРАЦЮВАННЯ 3,5 кг
- МОЖЕ ВСТАНОВЛЮВАТИСЬ В КЕРОВАНОМУ ТА НЕ КЕРОВАНОМУ ВИГЛЯДІ!
- ВІДРІЗНЯЄТЬСЯ ВІД МІНИ МОН-50 БІЛЬШИМ РОЗМІРОМ

**КАТЕГОРИЧНО ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ ПІДХОДИТИ
ТА ЗРУШУВАТИ З МІСЦЯ МІНУ, А ТАКОЖ
ПРОВОДИТИ БУДЬ-ЯКІ ДІЇ!**

**ДІЇ ПРИ ВИЯВЛЕННІ
ПРИСТРОЮ ТА ПР
ТЕРОРИСТИЧНОЇ**

ДІЇ ПРИ ОТРИМАННІ ІНФОРМАЦІЇ ПО ТЕЛЕФОНУ ЩОДО АНОНІМНОГО ЗАМІНУВАННЯ БУДІВЛІ (ОБ'ЄКТА З МАСОВИМ ПЕРЕБУВАННЯМ ЛЮДЕЙ)

РЕКОМЕНДУЄТЬСЯ:

- не класти передчасно слухавку;
- уважно вислухати і з'ясувати вимоги та інформацію про характер погрози щодо вчинення теракту й по можливості записати вимоги;
- спробувати під час розмови встановити інформацію про особу (стать, вік, особливості мови тощо);
- запропонувати повторити свої вимоги, поставити уточнюючі запитання про характер погрози, місце та час її реалізації, мотивувати про надання якнайбільше інформації про вчинення теракту;
- встановити мотиви дій, поставити запитання про цілі, які він ставить, запропонувати інші шляхи вирішення вимог;
- обов'язково звернути увагу на фонові звуки (шум вулиці, машин, які проїжджають, музику, звуки тощо, що допоможе в подальшому визначити місце, звідки здійснено анонімний дзвінок);
- закінчуючи розмову, повторити основні моменти телефонної бесіди;
- після завершення розмови зателефонувати до правоохоронних органів за номером 102;
- обмежити коло осіб, які знають про погрозу вчинення теракту.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ ПІД ЧАС АРТОБСТРІЛУ І БОМБАРДУВАННЯ

МІСЦЯ ДЛЯ УКРИТТЯ:

- підземні переходи, тунелі, склади;
- споруди котлованного типу (автостоянки, паркінги, гаражі, підземні торговельні центри, підприємства громадського харчування, магазини);
- колишні оборонні об'єкти та бази;
- підвальні, цокольні і перші поверхи об'єктів цивільного і промислового призначення;
- підземні гірські виробки, печери та інші підземні порожнини різного призначення.

НЕ МОЖНА УКРИВАТИСЬ:

- під стінами сучасних будівель (є великий ризик зсувів і завалів); - під стінами офісів і магазинів (від вибухової хвилі буде падати велика кількість скла).
- серед будь-яких штабелів, в місцях, заставлених контейнерами, завалених ящиками, будматеріалами і т.п. (небезпечно тим, що можуть бути легкозаймисті предмети і рідини, виникає ризик опинитися в осередку пожежі);
- у річці, фонтані і т.п. (вибух бомби чи снаряду у воді навіть на значній відстані дуже небезпечний: сильний гідроудар – і як наслідок – важка контузія).

У БУДИНКУ

Якщо у будинку є підвал – спуститися у підвал.

Якщо підвалу немає – спуститися на нижні поверхи.

Заздалегідь знайти найбільш внутрішню кімнату, де найбільше капітальних стін навкруги. Якщо усі кімнати в квартирі зовнішні, вийти на сходову площадку, бажано біля шахти ліфта.

ПРАВИЛА ПОВЕДІНКИ НА ВУЛИЦІ

Якщо ви почули свист снаряду (він більше схожий на шелест), а через 2 -3 секунди – вибух, відразу падайте на землю. Не панікуйте.

Однак наступний снаряд може вибухнути ближче до вас, тож замість самозаспокоєння швидко і уважно озирніться навколо: де можна більш надійно укритися.

Підійде якийсь виступ (якщо тротуар – то поруч з ним), канава, будь-яке заглиблення у землі.

У ТРАНСПОРТІ

Якщо перші вибухи застали вас в дорозі на власному автомобілі – не розраховуйте, що на ньому ви можете швидко втекти від обстрілу. Невідомо в який бік перенесеться обстріл. До того ж паливний бак автомобіля додає ризик вибуху і пожежі. Тому негайно залишити машину і швидше шукати укриття.

У випадку, якщо обстріл застав вас у громадському транспорті, негайно залишити транспорт, відбігти від дороги у напрямку «від будинків та споруд» й залягти на землю. Озирніться і пошукайте більш надійне укриття. Перебігати варто короткими перебіжками, відразу після наступного вибуху.

ВИ СТАЛИ ЗАРУЧНИКОМ

ЩО РОБИТИ, ЯКЩО ВИ СТАЛИ ЗАРУЧНИКОМ ТЕРОРИСТА?

- попри всі страхи необхідно зрозуміти, чого хочуть терористи, визначити для себе, хто з них найнебезпечніший (нервовий, рішучий, агресивний);

- виконуйте всі вказівки ватажка та не надумайте зухвало дивитися йому у вічі - це завжди сигнал до агресії;

- не вдавайтесь до дій, що можуть привернути увагу терористів;

- не реагуйте на провокаційну чи зухвалу поведінку терористів, продовжуйте спокійно сидіти, не задаючи питань;

- перш ніж пересунутися чи відкрити сумочку, запитуйте дозволу;

- віддайте особисті речі, яких вимагають терористи;

- сховайте, по можливості, документи та матеріали, що можуть вас скомпрометувати;

- не впадайте в паніку, краще подумайте, як знайти вихід з цього становища;

- не апелюйте до совісті терористів. Це майже завжди марно. Вони виконуватимуть те, що задумали, та, щоб перекричати голос совісті, можуть йти на жорсткі й неадекватні дії;

- не підвищуйте голос і не жестикулюйте, навіть якщо у вас виникає бажання попередити про щось своїх знайомих або родичів, які поруч з вами;

- при стрілянині лягайте на підлогу або сховайтеся за сидінням, але нікуди не біжіть, у подібній ситуації місця біля вікна служать кращою схованкою, ніж місця в проході; іноді трапляється нагода врятуватися, знаходячись на місцях біля виходів;

якщо хтось поранений і йому потрібна допомога, а ви можете її надати, попросіть підійти старшого і зверніться до нього з такими словами: "Ви можете зберегти одне життя. Це колись вам зарахується. Я можу надати допомогу людині та завжди замовлю за вас слово. Будьте розсудливі! Дозвольте мені допомогти

- нещасному, інакше ми його загубимо". Треба говорити спокійно і дивитися прямо у вічі злочинцю. Нічого не починайте робити, доки не одержите дозволу. Не наполягайте на своєму;

- якщо вдасться симулювати симптоми хвороби, з'являється можливість звільнитися в результаті переговорів: часто в ході переговорів терористи звільняють жінок, дітей, літніх і хворих людей;

- **не вживайте алкоголь!;**

- намагайтеся уникати контактів із терористами, якщо вони жадають від вас співучасті у тих чи інших діях. Наприклад, зв'язати когось, піддати катуванню та інше. Вам не завадить у цьому випадку втратити свідомість, продемонструвати свій переляк та безсилля, послатися на слабкість. Усі інші вимоги терористів треба виконувати беззаперечно і точно. Нікого самі не квапте та не підштовхуйте до необдуманих дій. Поводьтеся слухняно, спокійно й миролюбно. Це найголовніша умова в подібних обставинах;

- може трапитися, що вимоги до вас терориста та представника влади або міліціонера будуть діаметрально протилежні. Робіть так, як вимагає бандит. За це вас не осудить жодна розумна людина;

- якщо ви зрозумієте, що терорист блефує і в руках у нього муляж, не перевіряйте цього! Помилка може коштувати вам життя;

- якщо поблизу стався вибух, не поспішайте покинути приміщення. Вас можуть прийняти за злочинця, і ви мимоволі станете мішенню для групи захоплення;

- намагайтеся запам'ятати все, що бачите та чуєте під час акту тероризму: імена, прізвиська, хто з терористів що робив і як повадився, їх зовнішній вигляд, ступінь їхньої реальної агресивності. може трапитися, що терористи здадуться, аби не мати справи з спеціальними підрозділами по боротьбі з тероризмом. Звільнені заручники повинні повідомити якнайбільше деталей. Ваші показання будуть дуже важливі для слідства.

Пам'ятайте: не існує безвихідних ситуацій. У цьому разі треба лише застатися терпінням та проявляти свою розсудливість.

ДОВЕДЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ ДО НАСЕЛЕННЯ

Для привернення уваги перед доведенням інформації до населення про загрозу або виникнення надзвичайної ситуації **передається попереджувальний сигнал «УВАГА ВСІМ!»**. Це уривчасте звучання електросирен, вуличних гучномовців, часті гудки транспорту. Тривалість звучання попереджувального сигналу становить три - п'ять хвилин.

Після попереджувального сигналу здійснюється трансляція телерадіомережами повідомлень про загрозу або виникнення надзвичайної ситуації із супроводженням інформації жестовою мовою та/або субтитруванням.

Також для передачі сигналів та повідомлень використовуються встановлені на транспортних засобах сигнально-гучномовні пристрої (нацполіції, газової служби). Повідомлення, тривають не менше п'яти хвилин, при потребі вони повторюються через кожні 10-15 хвилин.

Органи управління цивільного захисту зобов'язані надавати населенню через засоби масової інформації оперативну та достовірну інформацію, у тому числі в доступній для осіб з вадами зору та слуху формі.

Дії населення за попереджувальним сигналом УВАГА ВСІМ!».

1. Увімкнути радіо, радіотрансляційні і телевізійні приймачі, для прослуховування термінових повідомлень.

2. Уникайте паніки. Уважно прослухати звернення органів управління цивільного захисту до населення і виконати рекомендації, що пропонуються.

3. По можливості сповістіть родичів, сусідів та знайомих.

Повідомлення буде містити наступну інформацію:

- місце і час виникнення НС;
- територія яка потрапляє в осередки, або зони ураження;
- розміри та масштаби НС;
- порядок дій при НС;
- час початку та тривалість дій уражаючих факторів;
- інша інформація.

ТРИВОЖНА ВАЛІЗА ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ

Рюкзак – найбільш оптимальний варіант, особливо у випадку, коли

доводиться пересуватися пішки.

СКЛАД ТРИВОЖНОЇ ВАЛІЗИ

1. Оригінали і копії важливих документів – усе, що ідентифікує людину та доводить права на її майно (квартиру, автомобіль тощо). Крім того, краще взяти з собою також

фотографії ваших близьких. Усе це скласти у водостійкий пакет.

Сюди можна покласти і дублікати ключів.

2. Гроші. Це стосується і готівки, і кредитних коштів. Доступ до них повинен бути у будь-який час.

3. Аптечка. Кількість ліків розрахувати на кількох людей. В аптечку можна взяти бинти, лейкопластир, йод, вату, ліки від інтоксикації (активоване вугілля, наприклад), жарознижуючі, ліки від алергії, діареї, кишкової інфекції, краплі для очей та порошок антибіотики. За можливості варто взяти знеболювальне. Біля ліків треба покласти інструкцію щодо їхнього вживання та телефонні номери ваших лікарів.

4. Одяг – спідня білизна, шкарпетки, термобілизна. Запасні штани, кофта та дощовий плащ, шапка (краще в'язану), рукавиці та шарф, надійне та зручне взуття.

5. Запас їжі на кілька днів (супові галети, консерви, висококалорійні солодоці, усе інше, що довго зберігається та займає мало місця. Питна вода – запас на два-три дні. Наприклад, шоколад.

6. Засоби гігієни (зубна паста і щітка, невеликий шматок мила, туалетний папір, сухі та вологі серветки).

7. Засоби зв'язку (радіоприймач і батарейки для нього). Смартфон – за допомогою нього можна перший час бути в курсі подій. Мапа та інструкція для часу і місця зустрічі близьких в екстрених ситуаціях.

8. Посуд (ложка, чашка, тарілка та миска або казанок. Бажано усе залізне, речі, які знадобляться для приготування їжі.

9. Сірники та запальничка, мультитул (багатофункціональний інструмент, де є ніж, шило, викрутка тощо), невеличка сокира, скотч, блокнот, олівець, шнур або мотузку, нитки і голки, свічки.

10. Засоби для привернення уваги. Це можуть бути свисток, фаєр, сигнальна ракета, ліхтарик і батарейки.

ПІДГОТОВКА НАЙПРОСТІШИХ УКРИТТІВ ДЛЯ НАСЕЛЕННЯ

Під найпростіші укриття для населення можуть бути пристосовані:

- підземні переходи, тунелі, склади;
- споруди котлованного типу (автостоянки, паркінги, гаражі, підземні торговельні центри, підприємства громадського харчування, магазини);
- колишні оборонні об'єкти та бази;
- підвальні, цокольні і перші поверхи об'єктів цивільного і промислового призначення;
- підземні гірські виробки, печери та інші підземні порожнини різного призначення.

Для підготовки найпростіших укриттів виконати наступні роботи:

- прибрати приміщення від сміття, винести непотрібні та зайві речі, що перешкоджають розміщенню людей або становлять загрозу для їх життя та здоров'я;
- демонтувати тимчасові перегородки, звільнити загальні проходи в підвальному приміщенні;
- укріпити вхідні двері, укріпити наявні віконні отвори та закласти їх мішками з піском;
- перевірити електропроводку, освітлення та вимикачі;
- створити запас електролампочок, свічок, ліхтариків;
- облаштувати вентиляційні отвори;
- провітрити і за потреби здійснити дезінфекцію приміщень.

Для облаштування найпростіших укриттів передбачати:

- місця для сидіння (лежання) – лавки, стільці, ліжка тощо;
- ємності з питною (з розрахунку 2 л/добу на одну особу, яка підлягає укриттю) та технічною водою (за відсутності централізованого водопостачання);
- контейнери для тривалого зберігання продуктів харчування (консерви, консервація тощо), а також теплих речей та ковдр, забезпечити їх зберігання у водонепроникних чохлах;
- виносні баки для нечистот зі щільним закриванням (для неканалізованих будівель і споруд);
- запас резервного штучного освітлення (електричні ліхтарі, свічки, газові лампи тощо);
- первинні засоби пожежогасіння, засоби надання домедичної допомоги;
- засоби зв'язку і оповіщення (телефон, радіоприймач);
- інструмент (лопати штикові та совкові, ломи, сокири, пилки-ножівки по дереву, по металу тощо).

Біля вхідних дверей до укриття вивішується табличка розміром 50 x 60 см з написом «Місце для укриття». На ній зазначати адресу місця розташування споруди, її балансоутримувача, адресу і телефон місця зберігання ключів.

Перелік лікарських засобів у складі аптечки для надання домедичної допомоги

**1. Засоби для зупинки
кровотечі, накладання пов'язок при
травмах**

- 1.1. Джгут для зупинки кровотечі
- 1.2. Бинт стерильний 5 м x 10 см
- 1.3. Серветки з хлоргексидином 6 см x 10 см
- 1.4. Серветки кровоспинні з фурагіном 6 см x 10см
- 1.5. Пакет перев'язочний стерильний
- 1.6. Лейкопластир в рулоні 5 см x 5 м
- 1.7. Пластир бактерицидний 2,3 см x 7,2 см
- 1.8. Косинка медична перев'язочна 50 см x 50 см
- 1.9. Шворка для фіксації шин

2. Антисептичні засоби

- 2.1. Розчин йоду 5 % - 10 мл

3. Знеболюючі та серцеві засоби

- 3.1. Антибіотик
- 3.2. Нітрогліцерин 1 % в капсулах (0,0005)

4. Додаткові засоби

- 4.1. Ножиці з тупими кінцями
- 4.2. Рукавички медичні №8 з поліетилену
- 4.3. Плівка (клапан) для проведення штучної вентиляції легенів
- 4.4. Гіпотермічний портативний пакет-контейнер
- 4.5. Сульфацил натрію 20 % - 1 мл у шприц-тюбику
- 4.6. Булавки англійські
- 4.7. Термопокривало
- 4.8. Комірці для фіксації шийного відділу хребта, комплект:
4 розміри для дорослих; 1 дитячий
- 4.9. Шини еластичні типу SAM SPLINT
  - 4.9.1. Для верхніх кінцівок
  - 4.9.2. Для нижніх кінцівок
- 4.10. Портативний апарат для штучної вентиляції легенів типу «АМБУ»
- 4.11. Футляр для аптечки

Необхідно своєчасно поновлювати або замінювати лікарські засоби після їх використання чи закінчення терміну дії.